

Udskriftsdato: 1. januar 2026

VEJ nr 9352 af 03/06/2024 (Historisk)

Anvendelse af lifte

Ministerium: Beskæftigelsesministeriet

Journalnummer: Beskæftigelsesmin.,
Arbejdstilsynet, j.nr. 20225000114

Senere ændringer til forskriften

SKR nr 10233 af 12/12/2025

Anvendelse af lifte

AT-vejledning 2.3.1

Juni 2024

Erstatter At-meddelelse 2.04.3-2 Transportable personløftere med arbejdsstandplads, september 2018

Indhold:

1. Om vejledningen
2. Om lifte og risiko for ulykker
3. Planlæg og tilrettelæg arbejdet
4. Afdæk og vurder risici
5. Oplær og instruer i arbejdsmetoder og risici
6. Sørg for, at arbejdet udføres forsvarligt på arbejdsstedet
7. Før effektivt tilsyn med, at arbejdet udføres forsvarligt
8. Udfør eftersyn og vedligeholdelse
9. Relaterede bekendtgørelser og vejledninger

1. Om vejledningen

1.1. Hvad indeholder vejledningen?

Denne AT-vejledning beskriver de vigtigste pligter, du har som arbejdsgiver for at sikre, at dine ansatte ikke udsættes for ulykkesrisiko, når de anvender en lift, også kaldet en mobil personløfter.

I vejledningen informerer Arbejdstilsynet om, hvordan I som virksomhed skal anvende lifte, så det foregår sikkerheds- og sundhedsmæssigt fuldt forsvarligt efter de gældende regler og fabrikantens anvisninger. Ved anvendelse forstås opstilling, flytning på arbejdsstedet, arbejde i højden og øvrig anvendelse, fx eftersyn og vedligeholdelse.

Vejledningen gennemgår de vigtigste regler og beskriver, hvad du som arbejdsgiver skal gøre for at leve op til dem. Reglerne fremgår først og fremmest af bekendtgørelse om anvendelse af tekniske hjælpemidler, men også af bekendtgørelserne om henholdsvis arbejdets udførelse og bygge- og anlægsarbejde.

Bemærk, at en vejledning ikke nødvendigvis er dækkende for alle de regler, der findes på et område. Det kan derfor være nødvendigt, at du orienterer dig i den bagvedliggende bekendtgørelse og andre vejledninger.

Du finder links til BFA-vejledninger og andet relevant materiale i afsnittet ”Kom godt videre” i den digitale udgave af vejledningen på at.dk.

1.2. Hvem er vejledningen relevant for?

Målgruppen for denne vejledning er især arbejdsgivere med ansatte og virksomhedsejere uden ansatte. Derudover henvender vejledningen sig til arbejdsledere, arbejdsmiljøorganisationen (AMO) og andre ansatte, der arbejder med arbejdsmiljø i virksomheden, herunder på byggepladser og midlertidige arbejdssteder. Vejledningen er desuden relevant for projekterende og bygherrers arbejdsmiljøkoordinatorer.

Arbejdsgiveren er den primære målgruppe, fordi det er arbejdsgiveren, der ifølge lovgivningen har pligt til at sikre, at arbejdet er sikkerheds- og sundhedsmæssigt fuldt forsvarligt.

Reglerne omfatter alle ansatte i virksomheden uanset ansættelsesforholdets karakter og varighed. De gælder dermed også for indlejet arbejdskraft, lærlinge, vikarer og andre med løsere tilknytning til virksomheden.

Vær opmærksom på, at arbejdsledere også er omfattet af begrebet ”ansatte”. Arbejdsledere har en dobbeltrolle. De leder og fører tilsyn med arbejdet på vegne af arbejdsgiver og er samtidig selv ansatte.

1.3. Hvilken tilgang har vejledningen til forebyggelse af arbejdsulykker?

Vejledningen bygger på de forebyggelsesprincipper, som ligger til grund for alt arbejde med at forebygge arbejdsulykker ved anvendelse af tekniske hjælpemidler.

Det vil helt overordnet sige:

a) Arbejdsgivers og ansattes pligter og roller

Som arbejdsgiver har du ifølge loven det overordnede ansvar for at sikre, at arbejdet er sikkerheds- og sundhedsmæssigt fuldt forsvarligt.

Arbejdstilsynets vejledninger beskriver, hvad den pligt indebærer for dig som arbejdsgiver på et bestemt område.

Ansatte og arbejdsledere har også en række pligter og roller i arbejdsmiljøarbejdet. Der er tale om generelle pligter og opgaver, og derfor beskrives disse ikke i vejledningen, men du kan læse om dem på at.dk/pligter.

b) Samarbejde om arbejdsmiljø

Det er et krav i arbejdsmiljølovgivningen, at du som arbejdsgiver samarbejder med dine arbejdsledere og andre ansatte om arbejdsmiljøarbejdet og forebyggelsen af arbejdsmiljøproblemer. Hvis der er 10 ansatte eller flere i virksomheden, skal samarbejdet foregå i AMO.

På byggepladser er grænsen fem ansatte i mindst 14 dage.

Læs mere om AMO på at.dk/amo.

c) Forebyggelse af ulykker

Forebyggelse af arbejdsulykker indebærer, at du som arbejdsgiver sørger for en god planlægning og tilrettelæggelse af arbejdsopgaverne. Ved arbejde i højden betyder det, at I skal vurdere, hvordan opgaverne kan udføres forsvarligt, og hvilke tekniske hjælpemidler der bedst kan sikre dette: Er det fx et stillads, en lift eller en arbejdsplatform? Når I har valgt det tekniske hjælpemiddel, fx en lift, skal I sørge for, at arbejdet kan ske uden fare for at styrte ned eller bliver klemt og uden tunge løft.

Som arbejdsgiver skal du altid sørge for, at de ansatte får tilstrækkelig oplæring og instruktion, så de kan udføre arbejdet sikkerheds- og sundhedsmæssigt fuldt forsvarligt. Du skal også sikre, at de ansatte har den relevante arbejdsmiljøfaglige uddannelse, i de tilfælde hvor det er et krav.

Læs mere om principperne for forebyggelse på at.dk/forebyggelsesprincipper.

d) Forebyggelse er en løbende proces

Som arbejdsgiver skal du løbende vurdere, om risikoen for arbejdsulykker ved brug af lifte er effektivt forebygget. Det skal du, fordi du har pligt til at sikre, at arbejdet til enhver tid er sikkerheds- og sundhedsmæssigt fuldt forsvarligt.

Risikovurderingen skal dække de konkrete opgaver og bl.a. forholde sig til den tid, der er til rådighed, de fysiske forhold på arbejdsstedet samt de kompetencer, de ansatte har. Hvis du vurderer, at der er risiko for dine ansattes sikkerhed, skal du straks iværksætte de nødvendige forebyggende tiltag.

Endelig skal du som arbejdsgiver sikre, at der føres effektivt tilsyn med, at arbejdet bliver udført forsvarligt.

Læs mere om risikovurdering og forebyggelse på at.dk/apv.

2. Om lifte og risiko for ulykker

2.1. Om lifte

En lift er en mobil personløfter med en arbejdsstandplads, som kan indstilles i ønsket højde og position.

Lifte er beregnet til at løfte personer og materialer i forbindelse med arbejde, der skal udføres i højden. De anvendes bl.a. til malerarbejde, fugearbejde, vinduespudsning, forskellige typer af reparationsarbejde samt beskæring og fældning af træer.

Lifte vælges i mange tilfælde, fordi liftkurven løbende kan justeres i højden, så arbejdet kan udføres med en ergonomisk god arbejdshøjde. Desuden kan de ansatte, værktøj og materialer nemt bringes op, hvor arbejdet foregår.

Lifte må kun bruges til arbejde, der udføres fra liftkurven, og liftkurven må kun forlades i højden, hvis det fremgår af fabrikantens brugsanvisning, og at den er typeafprøvet til dette. Det skal endvidere foregå sikkerheds- og sundhedsmæssigt forsvarligt.

Lifte skal opstilles og anvendes i overensstemmelse med fabrikantens brugsanvisning. Det indebærer blandt andet, at støtteben og andre stabiliserende dele af liften skal placeres korrekt, at liftkurvens maksimale belastning ikke må overskrides, og at personer i kurven skal beholde fødderne på kurvens gulv.

Forskellige typer af lifte

Der findes mange forskellige typer af lifte, herunder edderkoplifte, sakselifte og bomlifte, også kaldet teleskop- og knækarmslifte.

En bomlift er en lift, som kan anvendes uden brug af støtteben, da den har nok kontravægt til, at den kan række langt ud over dens underdel.

Betegnelsen sakselift dækker over en bred vifte af løfteudstyr, som alle er kendetegnet ved at have en understøtning i sakseformation til at hæve platformen lodret over sin understøtning.

	
Figur 1 - Edderkoplift	Figur 2 - Sakselift

Bomlifte

		
Figur 3 - Teleskoplift	Figur 4 - Selvkørende teleskoplift	Figur 5 - Knækarmslift

2.2. Risiko for ulykker ved brug af lifte

En lift er en maskine, som ved forskellige former for arbejde i højden kan sikre et godt ergonomisk arbejdsmiljø. Brug af lifte indebærer imidlertid også en risiko for, at der sker arbejdsulykker.

Alvorlige ulykker med lifte sker, fx når liften ikke er opstillet korrekt i forhold til placering af støtteben, eller når underlaget ikke er tilstrækkeligt stabilt.

Ulykker ved brug af lifte sker bl.a. på følgende måder:

- **Liften tipper eller vælter:** Dette kan ske, hvis liften fx er opstillet på et brønddæksel eller på blød jord så støttebenene synker i, eller hvis den bliver ramt af andre maskiner eller kørende transport.
- **Personer bliver klemte:** Grene og bygningsdele, der rager ud, giver risiko for, at kroppen eller hovedet bliver klemt ved op- og nedkørsel.
- **Personer styrter ned:** Personer kan både styrte ned ved op- og nedkørsel samt ved arbejde fra liften, fx hvis en person træder op på liftens rækværk eller står på materialer, der ligger i liften.
- **Løse genstande falder ned på terræn:** Hvis der ikke er etableret den nødvendige afspærring rundt om liften på terræn, er der risiko for, at personer på jorden kan blive ramt af nedfaldende genstande.

Når der sker en ulykke ved brug af en lift, har det ofte store konsekvenser for den tilskadekomne. Nogle af ulykkerne har dødelig udgang, mens der i andre tilfælde er tale om invaliderende skader, der kan påvirke den pågældendes arbejdsevne. Det kan fx være tilfældet ved alvorlige bløddelsskader, komplicerede knoglebrud og skader, der resulterer i amputation.

Vigtigste paragraffer

Bekendtgørelse om anvendelse af tekniske hjælpemidler § 5, § 17 stk. 1 og 2

3. Planlæg og tilrettelæg arbejdet

Der er flere ting, du som arbejdsgiver skal overveje, før arbejde i højden sættes i gang. Først og fremmest skal du tage stilling til, om det er en lift, der er bedst egnet til det konkrete arbejde, og i så fald hvilken type lift det skal være. Du skal også overveje, om en arbejdsplatform eller et stillads vil være mere egnet.

Lifte må kun anvendes til de arbejdsfunktioner, de er egnede til og under de betingelser, som fabrikanten anviser. Du skal derfor undersøge, om liften kan løfte de personer, værktøj, tekniske hjælpemidler og materialer, der er brug for til arbejdsopgaven. Liften skal også kunne løfte til den ønskede højde.

Hvis I har brug for at arbejde uden for liftkurven, fx ved justering af mobiltelefonmaster, skal du som arbejdsgiver sikre dig, at liften er typeafprøvet til at blive forladt i højden. Du skal desuden sørge for, at de ansatte, der bliver udpeget til at udføre arbejdet, er instrueret i fabrikantens anvisninger, så arbejdet kan foregå forsvarligt.

Forbered arbejde i nærheden af luftledninger

Før du sætter arbejdet i gang:

- Vurder om respektafstandene kan overholdes
- Kontakt netselskabet, hvis respektafstandene ikke kan overholdes
- Indsend situationsplan til netselskabet ved større og komplekst arbejde
- Instruer alle, der skal udføre arbejdet.

Instruktionen skal omfatte følgende:

- Placering af luftledninger
- Respektafstande
- Arbejdsinstrukser fra netselskabet
- Kontaktoplysninger til netselskabet.

Kilde: Sikkerhedsstyrelsen

3.1. Sikring mod påkørsel fra omgivende trafik

Skal liften bruges i områder, hvor der er kørende trafik, skal du sørge for, at liften ikke kan blive påkørt, fx med egnede trafikværn. Du skal også sørge for, at liftarm og kurv ikke bevæger sig ud i området med kørende trafik.

Hvis liften skal bruges på vejareal, skal Vejdirektoratets regler for trafikafmærkning overholdes. Opstilles liften i nærheden af en jernbane, skal du som arbejdsgiver, orientere dig i de regler den pågældende ejer af jernbanen har fastlagt.

3.2. Udarbejd en beredskabsplan for arbejde i højden

Som arbejdsgiver skal du sørge for, at der bliver udarbejdet en beredskabsplan, når du planlægger arbejde i højden fra en lift.

Du skal også sikre, at der er en person på arbejdsstedet, som kan tilkalde hjælp, fx ved uheld og tilskadekomst. Personen skal kunne tilkaldes fra liften, fx ved råb eller brug af mobiltelefon, og skal med

jævne mellemrum have kontakt til de ansatte i liften. Personen skal være oplært, trænet og instrueret i nødprocedurerne i beredskabsplanen, herunder i hvordan liften nødsænkes.

Vigtigste paragraffer

Bekendtgørelse om anvendelse af tekniske hjælpemidler §§ 5-9, § 15, § 17, §§ 74-76

4. Afdæk og vurder risici

Som arbejdsgiver skal du sikre, at lifte bliver opstillet og anvendt på en måde, så det er sikkerhedsmæssigt fuldt forsvarligt at arbejde fra dem. Du skal derfor afdække, hvilke risici der kan opstå, og vurdere, hvilke foranstaltninger det er nødvendige at iværksætte for at undgå ulykker.

Brug af lifte kan indebære en særlig fare for sikkerheden, fx er der risiko for at liften kan vælte, hvis den ikke er korrekt opstillet. Der stilles derfor skærpede krav til din risikovurdering, som skal forholde sig til, hvordan det konkrete arbejde kan udføres forsvarligt under de forhold, der er på arbejdsstedet.

Hvis liften bruges ved bygge- og anlægsarbejde skal risikovurderingen være skriftlig og indgå i instruktionen af de ansatte.

Risikovurdering ved opstilling af liften

Når I skal vurdere, hvilke risici der kan opstå ved opstilling af liften, kan I fx stille nedenstående spørgsmål:

- Er der plads til, at liften kan opstilles i overensstemmelse med fabrikantens anvisninger?
- Kan den opstilles, så arbejdskurvens bane har sikker afstand til udragende konstruktioner m.v.?
- Kan støttebenene placeres, så de sikrer den nødvendige stabilitet?
- Fungerer alle liftens sikkerhedssystemer, fx overvågning af støtteben?
- Er underlaget stabilt nok til at optage trykket fra en fuldt belastet lift?
- Er der sikker afstand til fx el-ledninger, trafik eller andre tekniske hjælpemidler?

Hvis I er i tvivl om, hvorvidt underlaget er tilstrækkeligt stabilt, kan det være nødvendigt at foretage jordbundundersøgelser for at vurdere, om der er behov for trykudligningsplader, og hvor store de i givet fald skal være.

Risikovurdering af udførelsen af arbejdet

Når I skal vurdere, hvilke risici der kan opstå under udførelsen af arbejdet fra liften, kan I fx stille nedenstående spørgsmål:

- Kan liften arbejde i tre retninger? Hvis ja, så skal de ansatte bruge faldhindrende udstyr i liftkurven
- Kan liften bære de materialer, der skal bruges ved arbejdet i højden?
- Bliver materialerne fordelt ligeligt, så liften ikke belastes skævt?
- Er der etableret nødvendig afspærring rundt om liften på terræn?
- Udfører de ansatte en daglig kontrol af liften, før de tager den i brug?

Vigtigste paragraffer

Bekendtgørelse om anvendelse af tekniske hjælpemidler § 5, § 15

Bekendtgørelse om bygge- og anlægsarbejde § 7, stk. 2

5. Oplær og instruer i arbejdsmetoder og risici

Du har som arbejdsgiver pligt til at sikre, at ansatte, der skal anvende lifte, bliver oplært og instrueret, så de kan udføre deres arbejde sikkerheds- og sundhedsmæssigt fuldt forsvarligt. Arbejde fra liftkurv indebærer særlig fare, og de ansatte, der opstiller liften og arbejder fra liftkurven, skal derfor være specielt udpegede.

Din oplæring og instruktion skal have fokus på, hvordan de planlagte arbejdsopgaver skal udføres, hvilke risici arbejdet kan indebære, og hvordan de skal håndteres. Derudover skal den omfatte de relevante dele af fabrikantens brugsanvisning, herunder advarsler om forudsigtelig forkert brug.

Du har pligt til at oplære og instruere alle, der arbejder for dig. Hvis du har ansatte, der taler et andet sprog end dansk, skal du sikre, at de bliver oplært og instrueret på et sprog, de forstår. Det gælder også, hvis der er tale om indlejet arbejdskraft.

Brugsanvisningen skal foreligge på dansk og på et sprog, der forstås af dem, der anvender liften.

Hvad vil det sige at være specielt udpeget?

Begrebet specielt udpeget bruges om en person, som arbejdsgiveren eller en arbejdsleder har udpeget til at anvende et teknisk hjælpemiddel, som kan medføre en særlig fare for de ansattes sikkerhed og sundhed.

Den specielt udpegede skal have modtaget særlig fyldestgørende oplæring og instruktion i det arbejde, vedkommende skal udføre, fx arbejde fra liften eller opstilling, ændring, eftersyn og vedligeholdelse.

5.1. Opstilling og flytning af lifte

Du skal sikre, at ansatte, der opstiller eller flytter lifte, er specielt udpeget til at udføre dette arbejde. De skal desuden være oplært og instrueret i at opstille liften efter fabrikantens anvisninger, så arbejdet fra liftkurven kan ske forsvarligt.

5.2. Betjening og arbejde fra liftkurven

Du skal sikre, at de ansatte, der skal arbejde fra liften i højden, er specielt udpeget samt oplært og instrueret i alle sikkerhedsforhold ved brug af liften. Oplæringen og instruktionen af de specielt udpegede skal tage udgangspunkt i fabrikantens brugsanvisning.

Da arbejdet foregår i højden og betragtes som særligt farligt arbejde, skal du også sørge for, at de ansatte som led i oplæringen bliver trænet i at sikre mod nedstyrtning. Det gælder i særlig grad, hvis I bruger en lift, der kan bevæge sig i tre retninger, og de ansatte derfor skal bruge faldhindrende udstyr.

Derudover skal følgende indgå i oplæringen og instruktionen:

- Brug af liftens betjeningspanel
- Sikker brug af liften, så der ikke opstår risiko for nedstyrtning eller klemning
- Hvordan liften skal læsses, så den ikke overbelastes
- Hvordan der sikres mod fald og snublen, bl.a. gennem løbende oprydning
- Træning i nødsænkning af liften, herunder hvordan udragende bygningsdele o.l. undgås
- Indholdet i virksomhedens beredskabsplan for arbejde i højden
- Hvilke tjekpunkter der skal indgå i den daglige kontrol.

Ved anvendelse af lifte, der kræver brug af faldsikringsudstyr, skal de ansatte være oplært og instrueret i valg og korrekt brug af dette.

Instruktionen skal være tilpasset arbejdets art og den enkeltes forudsætninger, fx uddannelse, alder og erfaring. Det er vigtigt at have et særligt fokus på unge og nyansatte.

Oplæring og instruktion i god sikkerhedsadfærd

En håndværksmester aftalte med leverandøren af de bomlifte, som de normalt bruger i virksomheden, at afholde et kursus for medarbejderne. På kurset fik medarbejderne en gennemgang af fabrikantens brugsanvisning med fokus på korrekt opstilling og brug af faldsikringsudstyr under arbejde fra liftkurven. De fik også træning i nødsænkning.

Mesteren sørgede efterfølgende for at udpege nogle af de ansatte som sikkerhedsambassadører. Ud over den almindelige oplæring i sikker brug af lifte, blev de oplært i at formidle deres viden med særligt fokus på lærlinge, nyansatte og indlejet arbejdskraft.

Vigtigste paragraffer

Bekendtgørelse om anvendelse af tekniske hjælpemidler §§ 20-22

Bekendtgørelse om arbejdets udførelse § 18 og § 21

6. Sørg for, at arbejdet udføres forsvarligt på arbejdsstedet

Som arbejdsgiver er det dit ansvar at sikre, at arbejdet med lifte bliver tilrettelagt og udført fuldt forsvarligt. Det gælder både ved opstillingen af liften, ved arbejde fra liftkurven og ved op- og nedkørsel.

Du skal sikre, at fabrikantens brugsanvisning til liften er tilgængelig for de ansatte på arbejdsstedet. Er der etableret en elektronisk løsning, skal de ansatte have let adgang til den. Er der særlige forhold, som gør sig gældende, skal du sørge for, at de nødvendige anvisninger bliver givet i en tillægsbrugsanvisning.

Brugsanvisningen skal findes på dansk og andre relevante sprog, så alle, også eventuel udenlandsk arbejdskraft, har adgang til en brugsanvisning, de kan forstå.

Når liften er opstillet på arbejdsstedet, skal du sikre, at de skilte, opslag og anden mærkning, som fabrikanten har udstyret liften med, er intakte, tydelige og synlige. Det gælder fx data om betjening, belastningsdiagrammer og advarsler om forkert brug.

6.1. Opstilling af lifte på arbejdsstedet

Som arbejdsgiver skal du sikre, at liften bliver opstillet efter fabrikantens anvisninger, så arbejdet i højden kan udføres forsvarligt. Det forudsætter bl.a., at den bliver opstillet, så den kan køre op og ned med sikker afstand til udragende konstruktioner og andre tekniske hjælpemidler.

Hvis liften skal bruge støtteben, skal de være korrekt justeret og understøttet. Det samme gælder hjulene, hvis det er dem, der fungerer som stabiliserende element.

Respektafstand ved opstilling i nærheden af luftledninger

Ved arbejde i nærheden af spændingsførende luftledninger skal du som arbejdsgiver træffe de nødvendige foranstaltninger, så de ikke udgør en fare for de ansatte.

Den nødvendige respektafstand til luftledninger afhænger af spændingsniveauet og skal til enhver tid overholdes. Det betyder, at hverken personer, materialer eller værktøj må komme inden for respektafstanden.

Respektafstande ved forskellige spændingsniveauer

Spændingsniveau	Respektafstand
400 V	1,5 m
10 - 40 kV	6 m
40 - 400 kV	15 m

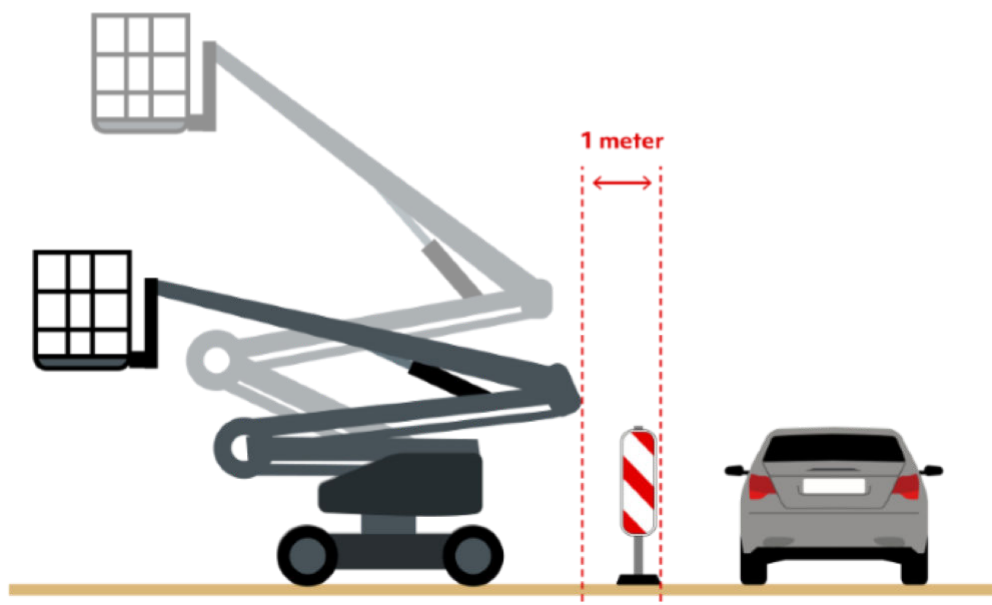
Er det nødvendigt at arbejde inden for respektafstandene, skal du kontakte netselskabet og sikre, at netselskabet gør ledningerne spændingsløse eller isolerer dem, inden du sætter arbejdet i gang.

Du skal betragte alle luftledninger som spændingsførende, medmindre netselskabet har erklæret dem spændingsløse. Luftledninger er opsat i en højde, der sikrer, at der altid kan udføres arbejde i op til 3 meter over terræn.

Opstilling på arealer med trafik

Ved opstilling på arealer, hvor der kan være risiko for påkørsel, skal liften sikres mod dette, fx med egne trafikværn. Hvis liften skal opstilles på et vejareal, skal Vejdirektoratets regler for trafikafmærkning overholdes. Det skal også sikres, at liftarmen eller liftkurven ikke bevæger sig ud i kørebaneområdet under arbejdet.

Inden arbejdet fra liften igangsættes, skal der udarbejdes en afmærkningsplan i henhold til vejreglerne.

Figur 6 - Uanset hvilken position liften er i, skal der være en sikkerhedsafstand på mindst en meter ud til kørebanen

6.2. Arbejde fra lifte samt op- og nedkørsel

Som arbejdsgiver har du ansvaret for, at arbejdet bliver udført i overensstemmelse med de gældende arbejdsmiljøregler og fabrikantens anvisninger. Det er også dit ansvar at sikre, at der bliver truffet de nødvendige foranstaltninger, så arbejdet bliver udført forsvarligt.

Sikring mod nedstyrtning

Som sikring mod nedstyrtning skal du instruere dine ansatte i, at de skal stå på gulvet i arbejdskurven under arbejdet fra liften. De må ikke stå på trinskamler eller materialer, som er placeret i arbejdskurven, eller på dele af rækværket.

Ved brug af lifte der kan bevæge sig i tre retninger, fx en bomlift eller en edderkoplift, skal der bruges faldhindrende udstyr. Du har som arbejdsgiver pligt til at stille det faldhindrende udstyr til rådighed og til at sikre dig, at de ansatte bruger det.

Formålet med at bruge faldhindrende udstyr er at forhindre, at personer bliver kastet ud af liftkurven i tilfælde af fejlbetjening og andre utilsigtede hændelser.

Afspærring omkring liften

For at forhindre at personer kan blive ramt af liftens arbejds kurv eller af genstande, der falder ned fra den, må der ikke være færdsel under eller omkring liften, mens arbejdet foregår. Der skal derfor spærres af i en passende afstand rundt om liften med en tydelig markering.

Begrænsninger som følge af vejrforhold

Du skal overholde de begrænsninger for brug af liften, som fabrikanten har angivet i forhold til vejret, fx må lifte ikke bruges ved høje vindhastigheder eller i tordenvejr.

Vindhastigheden kan måles med en vindmåler monteret på arbejdskurven.

Brug af lifte i tordenvejr

Det er farligt at bruge en lift i tordenvejr.

Ifølge DMI gælder den gamle tommelfingerregel: For hver 3 sekunder, der går, fra man ser lynet, til man hører tordenbraget, er lynet 1 km væk.

Du kan bruge tommelfingerreglen som hjælp til at vurdere, hvornår arbejdet skal stoppes.

6.3. Unges arbejde i højden

Unge under 18 år må ikke fungere som fører eller operatør af lifte under op- og nedkørsel. Det skyldes, at arbejdet indebærer en risiko for at styrte ned og derfor betragtes som særligt farligt.

Undtaget for dette forbud er lærlinge over 15 år, når arbejdet foregår som et nødvendigt led i den unges kompetencegivende uddannelse.

Vigtigste paragraffer

Bekendtgørelse om anvendelse af tekniske hjælpemidler §§ 5-9, §§ 16-17, § 28 stk. 2, § 42, § 57

Bekendtgørelse om bygge- og anlægsarbejde § 7 stk. 2, § 49

Bekendtgørelse om unges arbejde § 10

7. Før effektivt tilsyn med, at arbejdet udføres forsvarligt

Som arbejdsgiver skal du sørge for, at der bliver ført effektivt tilsyn med, at arbejde med og fra lifte udføres sikkerheds- og sundhedsmæssigt fuldt forsvarligt. Du skal også føre tilsyn med, at de ansatte følger den instruktion, de har fået.

For at tilsynet kan være effektivt, skal det foregå tæt på opgaveløsningen. Det skyldes, at risikoen for ulykker afhænger af, hvilket arbejde der udføres, og de omstændigheder det udføres under.

Hvis der er lærlinge, nyansatte eller indlejet arbejdskraft blandt de ansatte, skal du føre tæt tilsyn med dem, indtil det står klart, at de kan udføre arbejdet forsvarligt.

Du kan vælge at lade en anden, fx en arbejdsleder eller formand, udføre tilsynet, men som arbejdsgiver er det dit ansvar, at det sker, og at den pågældende person har de nødvendige kvalifikationer.

Tilsynet skal som minimum omfatte følgende forhold:

- Bliver arbejdet udført på en sikker måde?
- Har oplæring og instruktion været tilstrækkelig?
- Har alle ansatte forstået instruktionen? Følger de den?
- Er liftkurven indstillet, så arbejdet kan udføres i hensigtsmæssige arbejdsstillinger?
- Er de valgte foranstaltninger, herunder faldsikringsudstyr, egnede og mulige at bruge?
- Bliver fejl og mangler i måden arbejdet udføres på, påtalt og rettet?

Hvis du, via dit tilsyn og dialogen med de ansatte, bliver opmærksom på forhold, som er farlige eller uhensigtsmæssige, skal du sørge for, at de bliver ændret, så arbejdet fremadrettet udføres forsvarligt. Hvis du fx konstaterer, at liften ikke står stabilt, skal du afbryde arbejdet og stabilisere liften.

Omfang og hyppighed: Hvordan vurderes behovet for tilsyn?

Omfanget af tilsynet afhænger af arbejdets karakter og farlighed. Det afgørende er, at tilsynet er tilstrækkeligt til at kontrollere de kritiske faser og arbejdsområder.

Du kan foretage vurderingen ud fra følgende kriterier:

- Hvor farligt eller belastende er arbejdet?
- Er der få eller mange faremomenter?
- Er der tale om et fast eller skiftende arbejdssted?
- Er der flere arbejdsgivere, der arbejder samme sted?
- De ansattes alder, erfaring, uddannelse og sproglige forudsætninger.

Eksempel på effektivt tilsyn

En malervirksomhed har lejet en edderkoplift til maling af vinduer på en beboelsesejendom i 5 etager. Arbejdet med at male vinduer udføres af en nyansat malersvend og en lærling.

Udlejeren har også leveret faldhindrede udstyr til brug i liftkurven. Som et led i instruktionen har malermesteren bedt udlejeren gennemgå liften med de ansatte med særligt fokus på brug af styrepulten, korrekt brug af faldsikringsudstyret og placering af liftens støtteben. De ansatte har også prøvet at nødsænke liften sammen med udlejeren.

Mesteren kører i de første dage forbi arbejdsstedet flere gange og taler med de ansatte om, hvordan det går. Mesteren oplever, at de ansatte følger instruktionen og bruger liften forsvarligt. Han tilpasser herefter sin tilstedeværelse på arbejdsstedet, men taler dagligt i telefon med de ansatte. Efter nogle dages arbejde beder han de ansatte om at nødsænke liftkurven, og det fungerer fint.

I AT-vejledningen om oplæring, instruktion og tilsyn kan du læse mere om arbejdsgiverens pligt til at føre tilsyn med arbejdets udførelse.

Vigtigste paragraf

Lov om arbejdsmiljø § 16

8. Udfør eftersyn og vedligeholdelse

For at en lift er sikker at anvende, skal den efterses og vedligeholdes. Som arbejdsgiver er det din pligt at sikre, at liften er efterset og vedligeholdt, inden den bruges. Hvis du har lejet liften, skal du sikre dig, at udlejeren har sørget for, at den er efterset og vedligeholdt.

Dokumentationen for eftersyn, vedligeholdelse og reparation skal opbevares i liftens journal. Journalen skal være let tilgængelig på arbejdsstedet, så de ansatte kan orientere sig i den. Det gælder også, hvis du har lejet liften.

Som et led i vedligeholdelsen skal det sikres, at skilte og anden mærkning på liften holdes synlige og tydelige. Det gælder ikke mindst advarselsskilte samt oplysninger om betjening og maksimal belastning.

8.1. Daglig kontrol

Brugeren af en lift skal dagligt, inden den tages i brug, kontrollere, at sikkerhedsfunktionerne virker, og at der ikke er synlige fejl eller mangler. Brugeren skal også kontrollere, om liften står stabilt, herunder om støtteben er slået korrekt ud. Ansatte, der bruger liften, skal være oplært og instrueret i at udføre den daglige kontrol.

Hvis der konstateres fejl eller skade på en lift, som kan medføre fare, skal den tages ud af brug. Den må ikke tages i brug igen, før manglerne er afhjulpet.

8.2. Eftersyn ved mulig beskadigelse

Hvis liften har været udsat for hændelser eller forhold, som kan have beskadiget den, skal den gennemgå et særligt eftersyn, inden den tages i brug igen. Det gælder, fx hvis den har været overbelastet eller påkørt.

Eftersynet skal foretages af en sagkyndig person.

8.3. Hovedeftersyn af lifte

Hovedeftersyn skal foretages mindst hver 12. måned. Hvis fabrikanten angiver, at det skal ske oftere, er det dette interval, der gælder. Hovedeftersynet skal udføres af en sagkyndig person, der har det nødvendige kendskab til den konkrete lifttype, herunder fabrikantens brugsanvisning. Sagkyndige kan være eksterne eller udpegede ansatte med de nødvendige kompetencer.

Et hovedeftersyn skal som minimum omfatte:

- Mekaniske dele, herunder sliddele og bærende dele
- Sikkerhedsudstyr, herunder overlast- og stabilitetssikring
- Betjeningsanordninger
- Energiforsyning
- Hydrauliske, pneumatiske og elektriske komponenter.

Hvis den sagkyndige konstaterer revnedannelse eller korrosion, fx i form af rust i de bærende dele af konstruktionen, skal det undersøges nærmere og repareres efter fabrikantens anvisninger, inden ny

ibrugtagning. Det kan skabe meget farlige situationer, hvis svækkelse i bærende dele ikke bliver opdaget og håndteret i tide.

Konstaterer den sagkyndige ved eftersynet forhold, der skal følges op på ved kommende eftersyn, noteres det i eftersynsrapporten. Rapporten skal indgå i liftens journal.

Den sagkyndiges kvalifikationer – hovedeftersyn

Hovedeftersyn skal udføres af en sagkyndig person, som har det nødvendige faglige kendskab til:

- Den praktiske gennemførelse af hovedeftersynet
- Liftens tekniske opbygning og funktion
- Fabrikantens brugsanvisning for liften
- Arbejdstilsynets sikkerhedskrav til eftersyn, prøvebelastning og journal.

Det er ikke et krav, at det er den samme sagkyndige, der har alle kompetencer, fx kan eftersynet planlægges af fabrikanten og udføres af et anerkendt værksted eller interne sagkyndige.

Det er dit ansvar som arbejdsgiver at sikre dig, at den sagkyndige er kvalificeret til at udføre eftersyn, service og vedligeholdelse af liften.

8.4. Belastningsprøve

En lift skal underkastes en statisk belastningsprøve foretaget af en sagkyndig, før den tages i brug første gang. Kravet er opfyldt, hvis der i liftens journal er dokumentation for, at fabrikanten har udført en belastningsprøve.

Formålet er at sikre, at liften kan holde til de belastninger, den vil blive udsat for.

Statistiske belastningsprøver skal derefter foretages i følgende situationer:

- Ved det årlige hovedeftersyn
- Efter reparation og udskiftning af dele med betydning for bæreevne eller stabilitet.

Resultatet af den seneste belastningsprøve skal indgå i liftens journal.

Krav til belastningsprøver af lifte

Prøvelastens størrelse skal være på 150 pct. af den størst tilladte arbejdsbelastning, medmindre fabrikantens brugsanvisning angiver noget andet. Den størst tilladte arbejdsbelastning fremgår af udstyrets belastningsdiagram.

Prøvelasten skal bestå af løse vægte.

Den statiske belastningsprøve skal udføres så:

- De bærende dele bliver udsat for de ugunstigste belastninger
- Stabiliteten, dvs. væltesikkerheden, bliver afprøvet i de ugunstigste stillinger
- Sikkerhedsfunktioner til kontrol af belastningen bliver afprøvet.

8.5. Vedligeholdelse

En lift skal vedligeholdes, så den er sikker at anvende. Vedligeholdelse, der vedrører sikkerhed, skal udføres på lige fod med fabrikantens anvisninger om eftersyn. Vedligeholdelse skal planlægges og udføres af kompetente sagkyndige.

Hvis du har lejet liften, skal du sikre dig, at udlejeren har sørget for, at den er vedligeholdt.

Fabrikanten har beskrevet den nødvendige vedligeholdelse i en vedligeholdelsesplan, der beskriver emner som smøring, udskiftning af sliddele og andre opmærksomhedspunkter.

I nogle tilfælde vil fabrikanten angive intervallet for vedligeholdelse i driftstimer.

8.6. Journal

Hvis du som arbejdsgiver ejer en lift, skal du føre journal over eftersyn, reparation og vedligeholdelse. Hvis du har lejet en lift, er det fortsat ejerens ansvar, at journalen bliver ført, og I skal derfor aftale, hvordan det skal foregå. Det kan fx fremgå af kontrakten.

Som arbejdsgiver skal du sikre, at journalen opbevares på eller i nærheden af liften. Journalen kan være elektronisk, hvis der er adgang til den, der hvor liften er opstillet. Både du og dine ansatte samt reparatører, arbejdsmiljøkoordinatorer og Arbejdstilsynet skal have mulighed for at se journalen på arbejdsstedet.

Journalen skal indeholde:

- Dokumentation for undersøgelse af stabilitet og belastningsprøver
- Resultater af eftersyn, herunder forhold der skal følges op på ved kommende eftersyn
- Oplysninger om reparationer og udskiftninger af sikkerhedsmæssig betydning.

Rapporter fra eftersyn skal gemmes i journalen i hele liftens levetid.

Vigtigste paragraffer

Bekendtgørelse om anvendelse af tekniske hjælpemidler §§ 23-27, § 28, § 58, §§ 61-65

9. Relaterede bekendtgørelser

AT-vejledningen om lifte bygger primært på følgende regler

Bekendtgørelse om anvendelse af tekniske hjælpemidler

Bekendtgørelse om arbejdets udførelse

Bekendtgørelse om bygge- og anlægsarbejde

Andre relevante bekendtgørelser

Bekendtgørelse om afmærkning af vejarbejder m.v.

Bekendtgørelse om brug af personlige værnemidler

Bekendtgørelse om bygherrens pligter

Bekendtgørelse om indretning af tekniske hjælpemidler

Bekendtgørelse om unges arbejde

Andre AT-vejledninger

Faldsikring - AT-vejledning D. 5.5

Hvad er en AT-vejledning?

AT-vejledninger vejleder om, hvordan reglerne i arbejdsmiljølovgivningen skal fortolkes.

AT-vejledninger bruges til at

- uddybe og forklare ord og formuleringer i reglerne (lov og bekendtgørelser)
- forklare, hvordan kravene i reglerne kan efterkommes efter Arbejdstilsynets praksis
- oplyse om Arbejdstilsynets praksis i øvrigt på baggrund af bl.a. afgørelser og domme
- forklare arbejdsmiljølovgivningens områder og sammenhæng m.v.

Er en AT-vejledning bindende?

AT-vejledninger er ikke bindende for virksomhederne, arbejdsmiljøorganisationerne eller andre, men vejledninger bygger på regler (lov og bekendtgørelser), der er bindende. Arbejdstilsynet vil ikke foretage sig mere i de situationer, hvor fx en virksomhed har fulgt en AT-vejledning. Virksomhederne kan vælge andre fremgangsmåder m.v., men Arbejdstilsynet vil i så fald vurdere, om den valgte fremgangsmåde er lige så god og i overensstemmelse med reglerne. Når en AT-vejledning gengiver bindende metodekrav m.v. fra lov eller bekendtgørelser, skal virksomhederne følge de pågældende metoder. Det vil altid fremgå tydeligt af en AT-vejledning, når der gengives bindende metodekrav m.v.

Arbejdstilsynet, den 3. juni 2024